

« Ἡ ΧΘΕΣ ΚΑΙ Ἡ ΣΗΜΕΡΟΝ »

ὑπὸ ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ Ν. ΛΙΖΑΡΔΟΥ

Ἐπ. Προέδρου τῶν Ἀποφοίτων τῆς Α.Σ.Ο. & Ε.Ε.

Οἱ νέοι Ἐπιστήμονες—καὶ ἄς ἀποταθῶμεν ἐνταῦθα περισσότερο πρὸς τοὺς Οἰκονομικοὺς—ἐκ τοῦ μείζονος δικαιώματος τῶν πνευματικῶν καὶ ἐπαγγελματικῶν δεσμῶν συγγενείας, σκόπιμον θὰ ἦτο νὰ προβαίνωσι κάποτε καὶ εἰς μίαν ἀνασκόπησιν τῶν συνθηκῶν ὑπὸ τὰς ὁποίας ἀνδρῶνται οὗτοι σήμερον εἰς τὴν Ἐπιστήμην καὶ τὸ ἐπάγγελμα, ἐν συγκρίσει πρὸς ἐκεῖνας ἡμῶν τῶν παλαιωτέρων.

Θὰ συγκροτήσωσι χρήσιμα συμπεράσματα καὶ ἡ οἰαδῆποτε σύγκρισις θὰ τὴν ἰσχυρῶς ἀσφαλῶς τὸ αἶσθημα τῆς εὐθύνης τῶν προβλημάτων τῆς ἐποχῆς μας, ὅταν ἀναμετρήσωσι τὴν ἔκτασιν τῶν δυσχερειῶν καὶ ἐλλείψεων, μὲ τὰς ὁποίας ἐν τούτοις ἐκαλούμεθα ἡμεῖς νὰ ἀντιμετωπίσωμεν τὰ ἰδικὰ μας.

Χαρακτηριστικόν, λοιπόν, τῶν ἰδικῶν μας χρόνων ἦτο κυρίως ἡ πενιχρότης τῶν μέσων, τὸ μέγεθος τῶν δυσκολιῶν, ἡ ἀνάγκη τῆς ὑπερνικήσεως ὅλων τῶν δυσκολιῶν καὶ τῶν ἐλλείψεων μὲ τὴν ἐπίδειξιν τῆς καρτερίας, τῆς ἀντοχῆς εἰς τὰς στερήσεις, τοῦ φυσικοῦ θάρρους, τῆς ἐπιμονῆς καὶ τῆς πίστεως εἰς τὰ ἰδεώδη καὶ τοὺς σκοπούς.

Τὸ πρόβλημα τῆς ἐνημερώσεως ἦτο ἀμέσως συνδεδεμένον μὲ αὐτὰς τὰς ἐξ ἀντικειμένου συνθήκας ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης καὶ ἐργασίας, αἵτινες καταθλιπτικῶς ἐδάρυον ἐπὶ τῶν προσπαθειῶν τοῦ πνευματικοῦ ἀνθρώπου, καλουμένου ν' ἀναπτύξῃ τὸ μείζον τῆς δραστηριότητός του οὐχὶ διὰ τὴν ἀξιοποίησιν τῶν εἰς χεῖρας του μέσων, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἐξεύρεσιν, τὴν πρόσκτησιν τούτων.

Ἡ παράδοσις, ἣτις σήμερον περιήλθεν—εἰς ὠρισμένους μάλιστα τομεῖς ἐκ παιδεύσεως εἰς ὑπερβολὴν—εἰς δευτερεύουσαν μοῖραν, ἦτο τότε τὸ θεμελιώδες καὶ μοναδικὸν ἴσως μέσον σπουδῆς.

Διότι τὴν δυσχέριαν τῆς ἐπιστημονικῆς ἐνημερώσεως ἐδάρυε συντριπτικῶς ἡ ἔλλειψις τοῦ βιβλίου, ὁ περιορισμὸς τῆς ἐκδοτικῆς ἐργασίας καὶ κινήσεως καὶ ἡ παράδοσις ἦτο τὸ κυριώτατον μέσον διὰ τὴν σπουδὴν καὶ τὴν ἐνημέρωσιν.

Οἱ ἄριστοι ὄντως εἰς τὴν Καθηγησίαν καὶ μὲν πρῶτον πνευματικοὶ μας διδάσκαλοι, ἦσαν ὅμως οἱ μοναδικοὶ καὶ ἄμεσοι φορεῖς ἐκπαιδεύσεως καὶ εἰδικῆς κατάρτισεως, ὥστε ἡ ἐξ οἰουδῆποτε λόγου στερήσις τῆς προφορικῆς διδασκαλίας τῶν νὰ μὴ εὐρίσκη οὐδὲν τρόπον ἀναπληρώσεως.

Πενιχρὰ καὶ ἐν πολλοῖς ἀσήμαντα τὰ μέσα, θὰ ἐφαίνοντο σήμερον κωμικὰ, μὴ ἀντέχοντα εἰς ἕνα οἰονδῆποτε παραλληλισμὸν πρὸς ἐκεῖνα τῶν σημερινῶν χρόνων. Ἀρκεῖ χαρακτηριστικῶς νὰ σημειωθῇ ὅτι ἡ γλωσσομάθεια, ἡ ὁποία θεατικῶς καὶ τότε δὲν ἦτο ἡσσονος σημασίας ἐφόδιον τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ζωῆς, ἐξυπη-

ρετείτο ἐν τούτοις μόνον μὲ τὴν εὐεργετικὴν δυνατότητα τῆς καλλιτέρας ἐκμαν-
θήσεως τῆς Γαλλικῆς γλώσσης διὰ τῆς ἐγγραφῆς εἰς μίαν τῶν σχολῶν τῆς Alliance
Française. Καὶ ἔδει πρὸς τοῦτο νὰ διατεθῇ χρόνος νυκτερινῆς ἀπασχολήσεως καὶ
συμμετοχῆς εἰς ἕνα πολυπληθὲς ἀκροατήριον τμήματος ξηνογλώσσων· μιᾶς δηλαδὴ
διδασκαλίας.

Ἡ κατ' οἶκον, θεθαίως, διδασκαλία φυσικὸν ἦτο ὅτι ἀπετέλει εὐεργέτημα
ἐκείνων οἷτινες διέθετον καὶ τὰ οἰκονομικὰ μέσα. Ἄλλὰ καὶ τότε θεθαίως δὲν
ἦσαν οὗτοι τὸ μέγα πλῆθος τῶν σπουδάζοντων. Ἐν μέσῳ συνθηκῶν ὑποτυπώδους
ὀργανώσεως τῶν ἐκπαιδευτικῶν μέσων, ἀποφασιστικὸς παράγων διὰ τὴν προέλασιν
εἰς τοὺς χώρους τῆς ἐπιτυχίας καὶ τῆς ἀναδείξεως, ἀπέμενε οὕτως ἡ δίψα τῆς
μαθήσεως, ἡ πίστις πρὸς τὸν τεθέντα σκοπὸν τοῦ ἀτόμου, ὁ ἀγὼν διὰ τὸ ἰδεῶδες
τῆς ζωῆς, ἡ ἀμιλλα διὰ τὴν ἀνάδειξιν, ἡ εὐγενὴς φιλοπρωτία.

Τὸ ἄτομον ἔπρεπε μὲ τὸν μόχθον τοῦ καὶ τὸ πάθος τῆς ἀναδείξεως νὰ κατα-
κτήσῃ τὴν ζωὴν τοῦ εἰς ἕνα ἔδαφος εὐρείας «προσφορᾶς» ἀκανθῶν, ἕνα χαρ-
κτηριστικὴν ἦτο εἰς ὅλα τὰ στάδια τῶν προσπαθειῶν ἢ σπάνις τῶν ρόδων.

Καὶ ὅμως δὲν ὑστέρησε θεθαίως ἡ ἐποχὴ ἐκείνη εἰς τὴν ἀνάδειξιν καὶ τῶν
καλῶν καὶ τῶν ἀρίστων. Ὁ ἰσολογισμὸς τῆς οὐδὲν καταλείπει ἐπιχειρήματα εἰς βάρος
τῆς εἰς ὅτι ἀφορᾷ τοὺς βλαστοὺς τῆς ἀνδρωθέντας κατ' ἀξίαν, εἰς ὅλα τὰ ἐπίπεδα
τῆς ζωῆς, πραγματοποιήσαντες τὰ μέγιστα δυνατὰ διὰ τῶν ἐλαχίστων διαθεσίμων.

Ἐφήρμισαν τὸ ἀξίωμα τοῦτο τῆς οἰκονομικῆς ἐνεργείας καὶ ἀποδόσεως
ὑπέκοντες ἕκτοτε καὶ εἰς ὅλα τὰ βήματα τῆς δραστηριότητος των, εἰς τὴν ἀμεί-
λικτον ἀναγκαιότητα τῆς ἐπιβολῆς του.

Καὶ ἔφθασαν, διακρινόμενοι, εἰς θαυμάσια ὑψηλὰς τῆς ζωῆς. Καὶ τὰς ἀνῆλ-
θον μὲ φιλοδοξίαν, θραδύνουσαν, ἀλλὰ θετικὴν καὶ σταθεράν, μὲ σεβασμὸν τῆς
ἱεραρχίας καὶ πλήρη ἀξιολόγησιν τῶν μέσων τῆς ἀναδείξεως καὶ ἐπιβολῆς.

Καὶ τὰ ἀτομικὰ καὶ τὰ ὁμαδικὰ ἰδανικά, περιελάμβανον, διὰ τοῦτο τὴν
πίστιν εἰς τὴν προσωπικότητα τὴν ἀξίως ἀναδεικνυομένην, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀξίαν
ἕνταξιν τῆς εἰς τὴν Ἐθνικὴν Κοινότητα, μὲ ἀγάπην πρὸς τὴν Πατρίδα καὶ τὰ
προστάγματα τῆς Ἐθνικῆς Ἱστορίας.

Μὲ πίστιν εἰλικρινῆ εἰς τὴν ἔθνικὴν παράδοσιν καὶ εἰς τοὺς θεομοῦς. Μὲ
πνεῦμα συντηρήσεως τῶν ἀξίων καὶ προοδευτικῆς πορείας πρὸς τὰ καλλίτερα,
χωρὶς ποτὲ νὰ σκεφθοῦν ὅτι δυνατὴ εἶναι καὶ εὐκολος ἡ θυσία ἀξίων, ὑπὲρ τῶν
ὀπίων οἱ θωμοὶ τῆς πίστεως τοῦ συνόλου ἔστησαν ἀπρόσβλητοι καὶ ἱεροὶ εἰς τὸν
αἰῶνα, σημαίνοντες τὴν πνευματικὴν καὶ τὴν ἄλλην ἐνότητα τῆς φυλῆς καὶ τῆς
ἱστορίας τῆς.

Ταῦτα ὅλα δὲν περιέχουσι θεθαίως οὐδεμίαν αἰχμὴν κατὰ τῆς συγχρόνου
γενεᾶς τῶν ἐρχομένων, εἰς ἀξίαν διαδοχὴν τοῦ παρελθόντος. Κάθε ἄλλο. Ἡ πίστις
μας πρὸς τοὺς νέους εἶναι ἀκλόνητος. Ἐν τῇ πνεύματι μόνον τῶν παραινέσεων
πρὸς τούτους, αἵτινες ἀποτελοῦν καὶ τὸ χρέος τῶν παλαιότερων, πρέπει νὰ λέγων-
ται αἱ ἀλήθειαι ἐκεῖναι αἵτινες περισσότερο συντελοῦν εἰς τὴν ἀξίαν τοποθέτησιν
των εἰς τὴν ἐποχὴν των καὶ ἔναντι τῶν προβλημάτων τῆς. Καὶ ἀλήθεια εἶναι,
πραγματικότης ἀναμφισδήτητος, ὅτι αἱ παντοῖαι συνθήκαι μετεβλήθησαν ριζικῶς
ὑπὲρ τῶν συγχρόνων καὶ μεγίστη διὰ τοῦτο ἀνακύπτει ἡ ὑποχρέωσις τῆς καταλ

λήλου και αποδοτικής τούτων ἐκμεταλλεύσεως. Εἴπομεν ἐν ἀρχῇ ὅτι χρήσιμα συμπεράσματα θὰ συγκομίσωσιν οἱ νέοι ἐπιστήμονες ἐκ τοῦ συσχετισμοῦ και τῶν συγκρίσεων τούτων. Ὑπὲρ αὐτῶν εἶναι ὑπὸ πᾶσαν ἐποψιν αἱ ἐνεστώσαι συνθηκαὶ. Ὑπὲρ αὐτῶν ἠθικῶς θὰ ἀποδεικνῆ πάντοτε και ἡ ἐκτίμησις τούτων ἐν σχέσει πρὸς τὰς δυσχερείας τοῦ παρελθόντος.

Εὐρυτάτη εἶναι σήμερον ἡ δυνατότης ἐπιστημονικῆς ἐνημερώσεως και οὐδέποτε ἡ ἐκδοτικὴ κίνησις ἐνεφάνισε τόσην πληρότητα ὅσον ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας.

Εἰς τὸν τομέα ἰδίᾳ τῆς Οἰκονομικῆς Ἐπιστήμης, πᾶν θέμα και εἰς δλόκληρον τὴν ἔκτασιν τῶν ἐξειδικευμένων κλάδων της, εἶναι προσιτὸν εἰς τὸν σύγχρονον νέον ἐπιστήμονα διὰ τῆς ἡμεδαπῆς και ξένης βιβλιογραφίας.

Ἐνα πλῆθος μέσων, συνεχῶς ἀπλουμένων και βελτιουμένων, εὐρέως προσιτῶν εἰς ὅλας τὰς τάξεις ὑπὸ τὴν ἐποψιν τῆς ἀντοχῆς των, προσφέρεται σήμερον ὑπὲρ τῶν ἐργατῶν τοῦ πνεύματος.

Ἀνωτάτη και Ἀνωτέρα Ἐκπαίδευσις ὄλων τῶν μορφῶν και τύπων, ἐπέκτασις τούτων εἰς τὰ κυριώτερα ἐπαρχιακὰ κῦτταρα, μεγάλως προάγουσα τὴν οἰκονομικὴν και τὴν ἄλλην εὐχέρειαν, σχολεῖα ἐπιμορφωτικά, σεμινάρια και ἰνστιτούτα, ὅλα τὰ μέσα, εὐχεροῦς γλωσσομαθείας, ἕως τῶν πλέον ἀπιθάνων διὰ τὴν ἰδικὴν μας ἐποχὴν και μηχανικῶν τοιοῦτων ἀκόμη.

Κίνησις πνευματικὴ διὰ ὁμιλιῶν και διελέξεων και ἀνάπτυξις συντόνων προσπαθειῶν ἐνημερώσεως, ἐκ μέρους εἰδικῶς λειτουργούντων ἐπιστημονικῶν κέντρων και ὀργανισμῶν, εἰς ὅλους τοὺς τομείς τοῦ πνεύματος και ἰδιαιτέρως τὸν οἰκονομοτεχνικόν, ὅστις ἀμεσώτερον συνδέεται πρὸς τὰ ζωτικὰ προβλήματα τοῦ παρόντος και τοῦ προετοιμαζομένου μέλλοντος. Εἰς τοὺς διψῶντας σήμερον μάθησιν, ἡ ἐποχὴ και τὰ μέσα της προσφέρεται, πλουσία, προκλητικὴ· θὰ εἴπωμεν· διὰ τὸ πάθος και τὰς φιλοδοξίας τοῦ πνεύματος.

Ἐντὸς τοῦ χώρου τούτου οἱ νεώτεροι τῶν συναδέλφων μας Οἰκονομικοὶ ἐπιστήμονες, καλοῦνται δημιουργικῶς ὑπὲρ αὐτῶν τῶν ἰδίων και τοῦ συνόλου νὰ ἐνταχθῶσι.

Τὸ χρέος πρὸς τὸ παρελθόν εἶναι ἡ ὑπερβολή. Ἡ ἀμιλλα εἶναι κατ' ἐξοχὴν ἑλληνικὴ ἀρετὴ και ἐξ Ἰσοῦ μετὰ τοῦ αἰσθήματος τῆς εὐγενοῦς φιλοπρωτίας ἐπετέλεσαν πάντοτε τὰ θαυμαστὰ τῶν Ἑλλήνων.